

RÛZ-NÂMECİ-ZÂDE ŞİNÂSÎ VE DÎVANI

Güliden SARI*

Özet

Klasik kimliğe bürünen 17. yüzyıl edebiyatı sebk-i Hindî'nin yaygın özellikler gösterdiği bir devirdir. Sebk-i Hindî'nin yanı sıra Nâbî ekolü olarak da bilinen hikemî tarz devir şahsiyetlerini az ya da çok etkilemiştir. Söz konusu devirde belirtileri görülmeye başlayan siyasi alandaki geriye gidiş edebiyata yansımamış aksine edebiyattaki gelişmeler devam etmiştir.

İncelemeye konu olan Rûz-nâmecî-zâde olarak bilinen Şinâsî Klâsik Türk şiirinin klasik bir kimliğe büründüğü bu evrenin isimlerindedir. Eski kaynaklarda adından söz edilmesine rağmen şairin biyografisi, eseri ve edebi kişiliği bilim dünyasının gündemine ancak son yıllarda getirilebilmiştir. Eldeki makale ile Rûz-nâmecî-zâde Şinâsî'nin edebî kişiliğine değinilmiş, eseri üzerinde değerlendirmeler yapılarak yüzyılın diğer isimleri ile etkileşimleri değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: *Rûz-nâmecî-zâde Şinâsî, 17. yüzyıl, sebk-i Hindî, Hikemî Tarz*

RUZ-NAMECİ-ZADE SINASI AND DIVAN

Abstract

Classical identity assuming 17th century literature is an era which presents common features of sebk-i Hindî's. As well as sebk-i Hindî, philosophical approach known as Nâbî School had also more or less affected the individuals of the era. At the mentioned era, start of appearing signs of retrogression in the political field has not reflected to the literature, contrarily development in literature had continued.

Şinâsî known as Rûz-nâmecî-zâde, whom is subject to the research, is one of the names from this era in which classical Turkish poetry assumed a classical form. Despite his name being mentioned in the historical sources; the biography, work and literary identity of the poet had only recently been revived in the agenda of the world of science. With the presented article, the literary identity of the Rûz-nâmecî-zâde Şinâsî has been referred and interactions of him with other poets of the century were evaluated by reviewing his work.

Keywords: *Rûz-nâmecî-zâde Şinâsî, 17th century, sebk-i Hindî, Hikemî Tarz*

* Öğretim Görevlisi: Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.
gsari@ciu.edu.tr

1. GİRİŞ

13-14. yüzyıllarda özellikle Fars Edebiyatı etkisinde bulunan Divan Edebiyatı, 16. yüzyıl edipleriyle orijinal eserler vermeye başlamış ve böylece klasik bir edebiyat dili oluşturulmuştur. 17. yüzyılda ise Türk Edebiyatı'nın birçok meşhur şairi yetişmiştir. Çalışmamız 17. yüzyıl şairlerinden Rûz-nâmecî-zâde Şinâsî üzerinedir.

Rûz-nâmecî-zâde Şinâsî ile ilgili ilk bilimsel çalışmalar M. Esat Harmancı (2003), Şerife Akpınar (2006) ve Süleyman Çaldak (2004)'a aittir. Harmancı ve Akpınar şair ve divanı üzerine birer yüksek lisans tezi yapmıştır. Adı geçen araştırmacılar Şinâsî ve divanı üzerine makaleler yayımlamışlardır. Bu arada Süleyman Çaldak da şairin divanını yayımlamıştır. Ancak edebiyat tarihlerinde şairin adı yeterince öne çıkmaz. Bu çalışmada ise Şinâsî ve Divan'ı üzerine bazı değerlendirmeler yapılarak şairin edebî kişiliği aydınlatılmaya çalışılacaktır.

Çalışmamızda geçen beyitlerin sayfa ve beyit numaraları Süleyman Çaldak'ın sözü edilen çalışmasına göre gösterilmiştir.

2. 17. YÜZYIL DÎVÂN EDEBİYATI - ÖNE ÇIKAN İSİMLER

17. yüzyıl Osmanlı tarihinde sosyal, siyasî, askerî ve iktisadî alanda değişikliklerin olduğu bir dönemdir. Devlet otoritesi zayıflamış, ordu ve maliye bozulmuştur. Bu olumsuz görüntüye rağmen edebiyat gelişmeye devam eder. Şairler çevrelerinde olup bitenleri gözlemleyerek bu konuları şiirlerinde kullanmıştır.

Söz konusu yüzyıl, edebi açıdan zengin ve çeşitlidir. Nefî, Nev'izâde Atâyî, Şeyhülislâm Yahyâ, Nâbî, Nâilî, Râmî gibi şairler dönemin öne çıkan isimleridir. Ancak, edebiyat tarihlerinde hakkında yeteri kadar bilgi bulunmayan birçok isim de vardır. Bunlar arasında Rûz-nâmecî-zâde Şinâsî'yi zikredebiliriz. İlgili dönem edebiyatında adı pek öne çıkmayan Şinâsî, tabiri caizse ikinci sınıf şairler arasında sayılabilir.

Şinâsî'nin Dîvân'ı ile edebiyata katkıda bulunduğu – edebi açıdan orta klasik dönem olarak da bilinen - 17. yüzyılı Mine Mengi şu şekilde değerlendirir:

“İlk belirtilerinin önceki yüzyılın sonlarında görülmeğe başladığı İmparatorluğun siyâsî, sosyal ve ekonomik alanlarda içine düştüğü bunalım onyedinci yüzyılın ikinci yarısında edebiyatı da etkisi altına almıştır. Daha önceki yüzyıllarda Dîvân şairlerinin başarılı örneklerini verdikleri lirik şiir bu devirde usta ellerde işlenememektedir. Tasavvufta güçlü temsilciler yetiştirememekte ve varlığını gösterememektedir. Devrin şairleri, Dîvân şiirinin alışlagelmiş hayal ve mazmun dünyası çerçevesinde lirik şiir anlayışını devam ettirmeğe çalışmaktadırlar.” (Mengi 1991: 25)

Kasidenin Nef'î ile başarılı örneklerin verilmesinin yanı sıra gazelde büyük bir değişiklik görülmez; daha çok Bâkî yolunda söyleyişler ağırlıktadır. Rubaî nazım şeklinin en güzel örneği Azmî-zâde Hâletî ile verilir. Şarkı ve ilahî formunun yaygınlık kazandığı görülmektedir.

Klâsik üslûbun yanı sıra sebk-i Hindî, mahallî unsurların şiirde daha çok yer alması ve hikemî tarz bu dönem edebiyatının hususiyetlerindedir.

3. RÛZ-NÂMECİ-ZÂDE ŞİNÂSÎ

a. Hayatı

Safâyî ve Sâlim tezkirelerinde Şinâsî'nin aile ve yakın çevresi hakkındaki bilgilerden çok, onun devlet kalemlerinde yapmış olduğu görevlere ve dış görünüş özelliklerine değinilmiştir. Doğum tarihi bilinmeyen sanatkârın, ölümü H. 1114-M. 1702 olarak kayıtlara düşülmüştür. Şair edebi açıdan Orta Klasik Dönem olarak bilinen I. Ahmed ile II. Mustafa'nın saltanat yıllarını kapsayan 17. yüzyılda yetişmiştir.

Şinâsî bu döneme beyitleriyle tanıklık eder. Bir beytinde II. Mustafa'nın tahta çıkışını müjdelir:

“Geldi gülşenden sabâ didi lisân-ı hâlile

Müjde olsun tahta iclâs itdi Sultân Mustafâ” s. 29 / K 6-6

Bir başka beyitte II. Mustafa'nın tahta çıkışını tarih düşer:

“Müjde olsun yaz cülûsınun hemân târîhini

İtdi ihyâ 'âlemi sultân-ı 'âlem Mustafâ (1106)” s. 29 / K 6-29

Sanatkârın nerede vefat ettiğine dair kaynaklarda farklı bilgiler rivayet edilir: Bursalı Mehmed Tahir (1972) aslen İstanbullu olduğu bilinen şairin, yine İstanbul'da vefat ettiğini söylemektedir. Fakat Şeyhî Mehmed Efendi (1989: 240), Safâyî (Çapan 2005) ve Mehmed Sirâceddin (1909-1910: 18) ise Şinâsî'nin Edirne'de vefat ettiğini bildirir.

Bursalı Mehmed Tahir onun hakkında şu bilgilere yer vermektedir: “Tatlı dilli şâirlerden olup İstanbulludur. “Ruz-nâmeçi-zâde” şöhretiyle tanınmıştır. 1114'de İstanbul'da vefat etti. “Tezkire-i Saf'âyî” ile “Şeyhî”de Edirne'de vefat ettiği yazılıdır.” (Yavuz ve Özen 1972)

Kaynaklarda ailesi ile ilgili herhangi bir bilgi tespit edemediğimiz Şinâsî'nin Rûz-nâmeçi-zâde künyesinden yola çıkarak, babasının “rûz-nâme” ya da “rûz-namçe” diye adlandırılan, günlük gelir ve giderlerin veya günlük olayların

yazılmasına mahsus defteri tutan bir memur olduğu anlaşılmaktadır.” (Çaldak 2004: 5)

İsmail Belig (1999: 80), Şeyhî Mehmed Efendi (1989: 240) ve Safâyî tezkirelerinden öğrenilen bilgilere göre sanatkâra gençlik yıllarında ‘Küçük Hünkâr’ denilmektedir. ‘Küçük Hünkâr’ sıfatıyla şöhret bulması onun fizikî güzelliği nedeniyle olmalıdır. Sâlim Tezkiresi’nde “âfitâb-ı cemâllerinden bir bedr-i münîr-i bî-hemâl olup” (İnce 2005: 433) ifadeleriyle onun fizikî güzelliği nitelendirilmiştir. Bazı yazar ve şairlerin güzelliği ile meşhur olan Şinâsî’ye şiirler yazdığı; sanatkâr ve devlet adamları tarafından korunup kollandığı, taltif edildiği de söz konusu kaynaklardan öğrenilmektedir.

Şinâsî, devrinde iç ağalık, mühürdarlık, hazine kâtipliği görevleri yanında, bir dönem dîvân kâtipliği rütbesine getirilmiştir. Yine, bir dönem de dîvân-ı sultanî kâtipleri arasına katılmıştır. Sanatkârın çeşitli devlet kademelerinde hizmetleri ömrünün sonuna kadar sürer.

Tezkirelerden elde edilen bilgilere göre, “Dukakinzâde” ismiyle ünlü bir Mevlevî dervişi olan Fasih Ahmed Dede’den eğitim almıştır. Buna rağmen, Esrâr Dede’nin tezkiresinde Şinâsî’ye yer vermez.

Şinâsî’nin yaşadığı dönemde tekke ve dergâhlar edebiyatın geliştiği muhitlerdir. “Bu dönemde yetişen Mevlevî ve Bektaşî şairlerin oluşturdukları bu çevre, aynı zamanda ilim ve sanatın geliştiği kültür ortamlarıdır.” (Bilkan 2004: 365) Şairin de Mevlevî dergâhına yakınlığını Mevlânâ redifli gazelinden yola çıkarak söylemek mümkündür. Şairin, eğitimi Fasih’ten almış olması da bu fikri doğrular niteliktedir.

Maddî sıkıntıları yanında beklediği ilgiyi de göremediğinden yakınan Şinâsî, şöhretinin yaygınlaşmamasına, hak ettiği değer verilmemesine eserinde değinmiştir. Râmî Mehmet Paşa’ya yazmış olduğu kasidelerinde sıkıntılarını dile getirerek ondan yardım talep eder.

“Beni bir hizmete haddümce istihdâm mümkündür

Ne emr eyler iseñ bin şevk ile dil iftihâr eyler” s. 16/ K 3-53

Şair, “Beni bir hizmete haddümce istihdâm mümkündür” diyerek ondan görev talep etmektedir. Asıl adı Yusuf olan Râmî Mehmet Paşa, sadrazamlık ve reisülküttâblık yapmasının yanı sıra Râmî mahlasıyla şiirler söyleyen bir şairdir. Devlet adamlığının yanı sıra şiirden de anlaması Şinâsî’nin ondan yardım istemesindeki etkenler arasında görülebilir. Ayrıca şairin Râmî’ye yazdığı şiirleri, onun devlet makamında aldığı görevlere Râmî aracılığıyla kavuşmuş olabileceğini akla getirmektedir. Şinâsî kasidelerinde gerek maddî sıkıntılarını gerekse

Edirne’de bulunmasından dolayı duyduğu gurbet acısını dile getirir. 17. yüzyılda Edirne’de görev alması sık görülen bir durumdur.

b. Edebî Kişiliği

Genç yaşta Dîvân sahibi olan Şinâsî, şiirlerini Dîvân şiirinin estetik zevkine uygun olarak kaleme alır. Şinâsî daha çok 17. yüzyılın önemli isimlerinden Nâbî etkisindedir.

Bu devrin önemli şairlerinden Nâbî, şairleri şiir anlayışları bakımından beğenmez “öz bakımından eski şiir geleneğini devam ettirmelerini kınar ve çağdaşlarını şiire yenilik getirmemekle suçlar.” (Mengi 1991: 25) Şinâsî bu yönüyle Nâbî’nin edebî zevkine uyan şiirler söyleme yolunu izler. Eski şiir geleneğini devam ettirirken şiirin mana yönünü geliştirme çabasındadır.

“Halâs ol gill u gışdan sikkesi tahtında fânî ol

Şinâsî sûdmend itsün seni bâzâr-ı Mevlânâ” s. 101 / G 87-9

Dîvân’ın Mevlânâ redifli gazelinden seçtiğimiz bu beyitte şairin bu dünyadaki kesretten sıyrılarak gönül darlığından kurtulmayı öğütlediği görülmektedir. Esasen burada madde-mânâ karşılaştırması yapılmıştır. Maddenin kaygısından uzaklaşarak gönül ferahlığına kavuşmak ve böylece kazançlı çıkmak öğütlenmektedir.

Şinâsî, şiirlerinde hikemî tarz ve Hind üslubunu harmanlayarak şiirde mana boyutuna ayrı bir önem vermiştir. Bundan dolayı onun şiirleri, birinci sınıf bir şairin şiirlerini hatırlatır. Ayet, hadis, atasözü ve deyimlere şiirlerinde yer veren şair, Hind üslubunun özelliklerinden biri olan somut-soyut ilişkisine ayrı bir önem verir. Bu bağlamda soyut kavramı somutlaştırır.

“İtdi dâmân-ı velî-i ni ‘amumdan mehcûr

Kaldum ayakda olup nâhun-ı cevriye figâr” s. 10/ K 2- 41

Beyitte yer alan “eziyetin tırnağıyla yaralanma” anlamına gelen “nâhun-ı cevriye figâr” ifadesiyle soyut bir kelime olan “cevr” yani eziyet somutlaştırılır.

Hz. Muhammed’in övgüsü ve mucizeleri de beyitlerde yer almaktadır. Diğer peygamberler Hz. Peygamber’in övgü ve mucizelerinin büyüklüğünü yansıtır. Bunlardan biri Hz. İsa’dır:

“İşitdi şer‘un üzre ba‘şini eyyâm-ı âhirde

Sürûrından semâya atdı kendin hazret-i ‘İsâ” s. 100/ G 99-2

Hz. İsa, beyitte Hz. Peygamber övgüsü sebebiyle yer alır. Şair, Hz. İsa’yı Hz Peygamber’in gelişi bağlamında dile getirir. Hz. İsa’nın âhir zamanda Hz. Muhammed’in şeriatine tabi olarak dünyaya tekrar gönderileceğine dair bir inanış vardır. Beyitte buna telmih yapılıyor. Beyte göre Hz. İsa’nın, âhir zamanda Hz.

Peygamber’in şeriatine üzerine gönderileceğini duymasından dolayı kendini göğe atmasının dile getirilmesi başarılı bir hüsn-i ta’lil örneğidir.

Bir diğer beyitte Hz Musa’nın “yed-i beyzâ” mucizesi vardır.

“Eyâ şâh-ı rüsûl destünle şak oldı meh-i garrâ

Bu ‘alî mu‘cizünle sâkuna çıkmaz yed-i beyzâ” s. 100/ G 99-29b

Beyitte Hz Musa da, yine Hz. Muhammed’in mucizesi ‘şakku’l-kamer (ayın ikiye bölünmesi)’ sebebiyle anılır. Ay’ın ikiye bölünüşü mucizesi ile Hz. Musa’nın ‘yed-i beyzâ’ mucizesi mukayese edilir ve Hz. Peygamber’in mucizesinin daha üstün olduğu ifade edilir.

Şener Demirel (2004: 161-177) redd-i matla üzerine yazmış olduğu makalede anlamı kuvvetlendirmek için başvurulan redd-i matla kullanımının, 17. ve 18. yüzyıl sebk-i Hindî şairlerinde çokça görüldüğünü belirtmektedir. Şinâsî de bu sanatı şiirlerinde kullanır. Şair, bir gazelinin matla beytinin ilk mısrasını, makta beytinin ikinci mısrasında yineleyerek redd-i matla yapar:

“Zebânıyla kulûba ol ki âzâr u hırâş ister

Vücûdın nâhunâsâ gizlik-i gizlik-i gamla tırâş ister” s. 58/ G 33-1

...

“Şinâsî rûzgâr içre gubâr-endûd olur çün hüsn

Zebânıyla kulûba ol ki âzâr u hırâş ister” s. 58/ G 33-5

Şair “Zebânıyla kulûba ol ki âzâr u hırâş ister” mısrasını redd-i matla yaparak gazelde hoş bir etki yaratır. Redif, redd-i matla ve redd-i mısra şiirin güzelliğini artıran biçimsel özellikler arasında yer almaktadır.

SebkŞiirlerinde yer yer lirik söyleyişlerle dikkat çeken Şinâsî'nin üslûbunda sebk-i Hindî ve hikemi tarzın önemi büyüktür. Sebk-i Hindî'de "tasavvuf, derin ve mühim bir yer tutar. Bunda tasavvufun, mana derinliğine müsait bir alan olması önem taşımaktadır. Sebk-i Hindî'de şairler, tasavvufî kavram ve anlamları, daha geniş hayaller oluşturmak için ustaca kullanmışlardır." (Bilkan ve Aydın 2007: 135) Şair sebk-i Hindî ile hikemî üslûbu kendi tarzında birleştirerek anlam derinliği sağlamanın yanı sıra düşündürmeyi de amaçlamıştır.

Şair leff ü neşr sanatını ustalıklı kullanır:

"Biri zindân biri kül-han biri şu'le bana

Gerçi kim 'âleme oldı biri şeb biri nehâr" s. 10/ K 2-39

Yukarıda verilen beyitte "zindân" ile "âlem", "kül-han" ile "şeb", "şu'le" ile "nehâr" kelimeleriyle düzenli leff ü neşr kurulmuştur. Âlem, zindana; gece, hamam ateşliği anlamına gelen kül-hana; gündüz de şu'leye benzetilerek teşbih-i belîğ yapılmıştır. Kelimelerin birbirleri arasında kurduğu benzerlik ilişkilerinden yola çıkılarak kurulan simetri dünyayı karanlık ve insanı yakıp kavuran bir cehennem gibi tasvir eder. Bu anlam beyitin derinliklerinde gizlidir. Dünya karanlık ve insanı hapseden bir zindan gibidir. Bu zindan insana ızdırıp verir. Onu yakan hem gece hem gündüz ateşidir.

c. Eseri

Şinâsî'nin bugüne kadar elimize ulaşan tek eseri Dîvân'ıdır Taranan kaynaklarda onun başka bir eseri olduğuna dair bilgiye rastlanmamıştır. Dîvân üzerinde Süleyman Çaldak bir çeviriyazı çalışması yapmıştır. Çaldak'ın tek nüsha üzerine yaptığı çalışmanın nüsha bilgileri şu şekildedir:

Söz konusu nüsha Süleymaniye Kütüphanesi Esat Efendi Bİm. No:2648'de kayıtlıdır. Çaldak, Dîvân'ın yeni harflerle transkripsiyonunu yapmış, tahlilî dizin ve genel dizin oluşturulmuş ve eski harflerle yazılı olan metnin tıpkıbasımını da çalışmanın sonuna ekleyerek "Rûz-nâmece-zâde Şinasi Dîvânı (Metin-Dizin)" başlığıyla yayınlanmıştır. Dîvân'ın tek nüshasını esas alan bir yüksek lisans çalışması bulunan Şerife Akpınar, daha sonra Dîvân'ın bir başka nüshasını bulmuş ve bunu bir makalesinde tanıtmıştır. (Akpınar 2006)

Küçük hacimli olan eser, Klasik dîvân tertibine uygun olarak kaside, musammat ve gazel bölümlerinden oluşmaktadır. Eserde 7 kaside, 1 terci-bend, 4 tahmis, 1 muhammes-i müzdevic, 91 gazel, 2 kıt'a bulunmaktadır.

Şinâsî, kasidelerini daha çok Râmî Mehmet Paşa'ya sunmuştur. Dîvândaki 7 kaside toplam 366 beyitten oluşmaktadır. Birinci kaside 65, ikinci kaside 54,

üçüncü kaside 61, dördüncü kaside 80, beşinci kaside 45, altıncı kaside 29, yedinci kaside 32 beyitten oluşmaktadır. Aruzun çok kullanılan kalıplarından Fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlün / Fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün / Mef'ûlü fâ'îlâtü mefâ'îlü fâ'îlün / Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün ile yazılmıştır.

Dîvân'da 6 musammat vardır. Bu musammatlar aruzun Fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlâtün fe'îlün / Mef'ûlü fâ'îlâtü mefâ'îlü fâ'îlün/ Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün kalıbıyla yazılmışlardır.

Toplam 91 gazelin bulunduğu gazeliyyat bölümü 482 beyit içerir. Her bir gazel 2, 4, 5, 6, 7 beyitten oluşur.

Dîvân'da en çok Hezec bahrinin Mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün kalıbı (1 kaside, 1 musammat, 42 gazel) ve Remel bahrinin Fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlâtün fâ'îlün (1 kaside, 22 gazel) kalıbı kullanılmıştır.

Dîvân'da ayet ve hadisler, atasözleri ve deyimler dikkat çekici özellikler arasında yer almaktadır. Bu özellikler şairin yaşamış olduğu toplumun sözlü kültürde var olan dil malzemelerini tespit etmemizde bizlere kolaylık sağlamaktadır. Şiirin yazıldığı dönemin inanç ve kültür değerleri hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlamaktadır.

Deyim, "Bir duyguyu veya durumu bildirmek üzere gerçek anlamlarının dışında bir anlam kazanmış, anlatıma güç katan kalıplaşmış kelime gruplarına" (Üstüner 1989: 13) denir. Hüküm bildirmeden, bir veya birkaç kelimenin mecazî anlam kazandığı anonim ürünlerdir.

Dîvân'da tespit ettiğimiz deyimler şunlardır: Gözden çıkarmak, dünyayı karartmak, gözü dört açmak, yüzü kara olmak, can kulağıyla dinlemek, ayak bağı olmak, tok gözlü olmak / gönü tok olmak, deliden akıllı haber almak.

Deyimlerin yanı sıra bazı ibareler de kalıp halinde belirli anlam bütünlüğü taşır. Şiirlerde Türkçe, Arapça veya Farsça ibarelerin kullanıldığını da görüyoruz: fihi nazar, ayakta kalmak, efvâh-ı nâs içinde ağırlık, tebdil-i mekân eylemek.

Dîvân şairleri yaşadığı toplumun kültürünü kendi estetik anlayışıyla harmanlayarak aktarır. Şinâsî de sık olmasa da bu meyanda halk inanışlarından ve halkın dilinde geçen bazı ifadelerden bahseder: Bakmaya değmez, nazar değmesi, hayır dua etmek, iki gözünden öpmek, bahtı kara/ kara talih/ bahtı siyah, ateş bahası, Allah bilir, gönül gözü / dîde-i dil / dîde-i cân / 'ayn-ı dil, ekmeği dolaba koymak, elinden hayır / şer gelmek, iki gözünden öpmek, perinin buhurla çağırılması vb.

Şinâsî'nin şiirlerinde geçen kültürel, geleneksel ve inanca dair unsurlar mahallî özelliklerin metne yansımalarıdır. Kaynakları bakımından millî olan bu mahalli özellikler şairlerin kalemiyle evrensel boyutta dile getirilirler.

4. SONUÇ

Rûz-nâmecî-zâde Şînâsî, Dîvân şiirinin nitelikli eserler verdiği 17. yüzyıl şairlerindedir. Şairin küçük hacimli olan Dîvân'ı vardır; bu eser, klasik Türk şiir zevkini başarılı bir şekilde yansıtır.

Şînâsî, klasik şiir dilini ustalıklarla kullanmakla birlikte hikemî tarz ve sebki Hindî'den de yararlanır. Özellikle tamlamalarda soyut-somut ilişkisiyle ilgilenir; soyut unsurları somutlaştırarak şiirde mana derinliğini sağlamaya çalışır. İnce hayaller ve nükteleri yer yer ikili ve üçlü tamlamalarla ifade eder.

Şînâsî'nin biyografisi hakkında bazı bilgiler verdiğimiz ve şiirlerini ana hatlarıyla inceleyerek şairin edebî kişiliğini aydınlatmaya çalıştığımız bu çalışma, edebiyat tarihimize küçük de olsa bir katkıda bulunma niyetiyle kaleme alınmıştır.

Kaynakça

- Akpınar, Şerife; "Ruznameci-zade Şinasi, Dîvânı ve Şairliği", EKEV Akademi Dergisi, S: 28, 2006.
- Bilkan, Ali Fuat; "Orta Klâsik Dönem: Nazım", Türk Dünyası Ortak Edebiyatı Türk Dünyası Edebiyat Tarihi, C. V, Ankara, 2004.
- Bilkan, Ali Fuat ve Şadi Aydın; *Sebk-i Hindî ve Türk Edebiyatında Hint Tarzı*, 3 F Yayınları, İstanbul, 2007.
- Bursalı Mehmed Tahir; *Osmanlı Müellifleri*, (Hzl. A.Fikri Yavuz ve İsmail Özen), Meral Yayınevi, Cilt: 2, İstanbul, 1972.
- Çaldak, Süleyman; *Rûz-Nâmecî-zâde Şînâsî Dîvânı (Metin-Dizin)*, Aktüel-Alfa Yayınları, İstanbul, 2004.
- Çapan, Pervin; Mustafâ Safâyi Efendi, Tezkîre-i Safâyî (Nuhbeti'l-Âsâr min Fevâ'idî'l-Eş'âr) İnceleme-Metin-İndeks, AKM Yayınları, Ankara, 2005.
- Demirel, Şener; "Divan Şiirinde Redd-i Matla", Bilig, S: 31, Güz, Ankara, 2004, s. 161-177.
- İsmail Belîğ; *Nuhbetü'l-Âsâr li-Zeyli Zübdeti'l-Eş'âr* (Hzl. Abdülkerim Abdulkadiroğlu). AKM Yayınları, Ankara, 1990.
- Harmancı, M. Esat; "Bir Dîvân Şâiri: Rûznâmecî-Zâde Şînâsî", Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, V/1, s. 133-148.
- Mehmed Sirâceddin; *Mecmua-ı Şu'arâ ve Tezkire-i Üdebâ*; Matbaa-i Kütüphane-i Cihan, İstanbul, (1325 [1909-10]).
- Mengi, Mine; *Dîvân Şiirinde Hikemî Tarzın Büyük Temsilcisi Nâbî*, AKM Yayınları, S:5, Ankara, 1991.
- Sâlim Efendi; *Tezkiretü's Şu'arâ*, (Hzl. Adnan İnce), AKM Yayınları, Ankara, 2005.
- Şeyhî Mehmed Efendi; *Vakâyi'u'l-Fuzalâ* (Hzl. Abdulkadir Özcan), Çağrı Yayınları, İstanbul, 1989.
- Ahat Üstüner; *Karahanlıca ve Eski Anadolu Metinlerinde Deyimler, Atasözleri ve Kısa Hikâyeler*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Elazığ, 1989.

